

Rezultati gospodarjenja delovnih organizacij v Šiški za leto 1967

POGOJI gospodarjenja so se lani v naših gospodarskih organizacijah močno zaostri. Mnogi delovni kolektivi so se znašli pred vprašanjem, kako nadaljevati začrtano pot v težkih ekonomskih razmerah, ki jih je narokovalo dosledno uveljavljanje gospodarske reforme. Delovne organizacije v Šiški so povečini končale poslovno leto 1967 dokaj ugodno. Bruto proizvodnja se je v celoti povečala za 9,3 %, ustvarjeni narodni dohodek pa za 3,5 %. Z uvedbo gospodarske reforme so bile jasno izražene težnje, da naj ostaja večji del dohodka tam, kjer je ustvarjen. Zelje po pravičnejši razdelitvi narodnega dohodka, ko naj bi bilo gospodarstvo udeleženo za vsaj 70 %, so ostale iluzija. Delež dohodka za gospodarske organizacije je bil v primerjavi z letom 1966 za 0,7 % nižji in je znašal v celotni strukturi narodnega dohodka 65,6 %. Igra številke v včasih prikrojena potrebam posameznih družbeno-političnih skupnosti. Po podatkih iz gospodarstva pa ostane od sto v njem ustvarjenih dinarjev v delovnih organizacijah 57 dinarjev. Vse kaže, da smo še daleč od 70 % udeležbe gospodarstva pri ustvarjenem narodnem dohodku, nove stopnje prispevkov, ki jih je določila za letos zveza, pa še bolj govore, da se oddaljujemo od načela, naj dohodek ostaja tam, kjer je ustvarjen. Lani so bili izjema le prispevki iz osebnih dohodkov za zdravstveno varstvo. Leti so bili nižji za 20 %, torej je nastalo znižanje tam, kjer je naš občan najbolj občutljiv. Uvedena participacija občanov ni pokrila primanjkljaja pri prispevkih, zato bo treba v prihodnjih letih kriti nastalo

zgubo z izrednimi prispevki, ki bodo znova bremenili osebne dohodke in sklade delovnih organizacij. Medtem ko so dotekala sredstva v obvezni rezervni sklad in sklad skupnih rezerv gospodarskih organizacij skladno z obstoječimi predpisi, so bile naše delovne organizacije prisiljene opraviti mnoge notranje prerazdelitve dohodka, ki jim je ostal.

Lani so se zvišali neto osebni dohodki, in sicer zaradi nekaj nižjih prispevkov iz osebnih dohodkov. Dejansko izplačani osebni dohodki so bili za 12,9 % višji kot v letu 1966. Kot posledica neugodne delitve narodnega dohodka se je absolutno zmanjšalo vlaganje v poslovne sklade naših delovnih organizacij. Hkrati se je povečala amortizacija, tako da naše gospodarstvo kot celota ni nazadovalo pri ustvarjanju sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Skupaj je amortizacija z vlogami v poslovni sklad presegla vlaganja v letu 1966 za 5,7 %. Predvidena in nato uzakonjena obdavčitev izplačil iz skladov skupne porabe je povzročila, da so delovne organizacije namenile v te sklade kar za 38,7 % manj sredstev kot v letu 1966. Sočasno je večina organizacij povečala vlaganja v sklade neobvezne rezerve. Notranja delitev dohodka se je lani močno spremenila v škodo skladov. Leti so za 7,4 % nižji kot leta 1966. Izboljšano delitev na osebne dohodke in sklade imata samo obrt in gostinstvo.

Naraščanje nezaposlenosti je v naši občini najbolj pereče. Lani je bilo zaposlenih v gospodarstvu občine 18.766 delavcev, število zaposlenih

se je povečalo le za 180 oseb. Povečanje je tako skromno, da ne pokriva niti naravnega priliva delovne sile, še manj pa rešuje nezaposlenost v občini, ki se giblje v naši občini med 400 in 500 osebami. Fluktuacija zaposlenih se je znižala od 28 % na 19,7 % in bo gotovo vplivala na to, da se bodo izboljšali delovni uspehi. Lani je prenehalo delovno razmerje 3.626 osebam. Večina delovnih razmerij je prenehala po sporazumu — 45,2 %, med drugimi vzroki so vidnejši tile vzroki: samovoljne prekinitve delovnih razmerij, odhod v JLA in odpovedi delavcev.

Osebni dohodki na zaposlenega v gospodarstvu občine so se zvišali za 12,9 %, kar je nekaj nad povprečnim zvišanjem dohodkov v Sloveniji. Ker pa so hkrati narasli življenjski stroški za 8 %, so se realni osebni dohodki zvišali le za 4–5 %. Povprečni dohodki so znašali na zaposlenega 964 novih dinarjev. Najnižji so bili v kmetijstvu — 777 novih dinarjev — in gradbeništvu — 824 novih dinarjev, najvišji pa v trgovini — 1.186 novih dinarjev. Nižje dohodke kot v letu 1966 so imele naslednje gospodarske

organizacije: Sora, Torbica, Kmetijska zadruga, Ljubljana-transport in Galis. Za več kot 30 % so povečali osebne dohodke v podjetjih: Iskraprave, Emba, Motel, Emba, tiskarna Slovenija, Elektrovod, pleskarstvo Sloga, Olepšava in Mizarsko obrtno podjetje Šiška. Daleč pa prednjači Standard s 66-odstotnim povečanjem osebnih dohodkov in najvišjim povprečjem v občini 1.627 novih dinarjev mesečnih osebnih dohodkov. Gibanje osebnih dohodkov je bilo lani bolj umirjeno, razlika med najnižjim in najvišjim mesečnim izplačilom je znašala le 21,3 %, kar tudi dokazuje stabilizacijo gospodarstva.

Po podatkih iz zaključnih računov se je vrednost nabavljenih osnovnih sredstev zvišala za 13,3 %. Znatno del investicij pa še ni aktiviran, ker so še v fazi gradnje in montaže. Kljub sorazmerno visokim investicijam se iztrošenost osnovnih sredstev ni zmanjšala, marveč se je celo povečala od 46,3 % leta 1966 na 46,6 % lani. Najvišji odstotek iztrošenosti delov-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sklad skupnih rezerv...

V ZVEZI s člankom **Obisk v Plutalu — Delovna skupnost naj dela svoje**, objavljenem v prejšnji številki Javne tribune, priobčujemo oceno o delu sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij v občini Ljubljana-Šiška, ki jo je sprejela občinska skupščina in izrekla skladu za njegovo delo v minulem letu vse priznanje.

Poslovno poročilo o delu sklada v minulemu letu med drugim navaja, da je imel njegov upravni odbor lani 14 sej in obravnaval 47 vlog gospodarskih organizacij. Vloge so vsebovale zahteve po odobritvi kreditov za osnovna in stalna obratna sredstva, dalje za izdajo sanacijskega posojila, zadevale so

spremembe v pogojih kreditiranja in izdajo garancijskih izjav za kritje izgube, če bi jo pokazal zaključni račun gospodarske organizacije. Tako je bilo lani odobrenih in uporabljenih kreditov za 7.700.004 novih dinarjev, in to:

	N-din
4 krediti za osnovna sredstva	488.932
4 krediti za stalna obratna sredstva	1.552.265
1 sanacijsko posojilo	1.599.854
1 posojilo za izplačilo minimalnih osebnih dohodkov	70.548
13 premostitvenih kreditov za obratna sredstva	3.988.405

Upravni odbor sklada je zavrnil deset vlog za odobritev kreditov. V dveh primerih sta bili vlogi za dodelitev investicijskih sredstev odklonjeni zaradi načelnega stališča upravnega odbora, da se denar, s katerim razpolaga sklad, lahko uporablja le za sanacijo in za obratna sredstva, v šestih primerih so bile vloge odklonjene zaradi pomanjkanja denarja. V enem primeru se je gospodarska organizacija odpovedala kreditu, v drugem pa kljub načelni odobritvi kredita, ni prišlo do realizacije, ker gospodarska organizacija ni izpolnila pogojev za najem kredita.

Sklad je lani razpolagal z naslednjimi sredstvi:

	N-din
1. stanje posojil	
1. 1. 1967	8.057.474
2. izkoriščeni krediti v letu 1967	7.700.004
skupaj	15.757.478
3. odplačila kreditov v letu 1967	5.321.572
razlika	10.436.906

Sredstva sklada pomenijo torej sorazmerno visok kreditni potencial, s katerim je bilo mnogim gospodarskim organizacijam omogočeno boljše poslovanje. Upravni odbor sklada je pri obravnavanju vlog upošteval glede na predpise predvsem načelo, naj bodo sanacijski krediti in krediti za kritje izgub odobreni le, če bodo ti krediti vplivali na boljše poslovanje gospodarske organizacije. Sklad ni pokrival samo izgub, temveč je po temeljiti proučitvi predloženih programov gospodarno obravnaval upravičenost sanacije te ali one gospodarske organizacije.

Lani je upravni odbor sklada reševal predložene vloge — tako bo tudi v prihodnje — v okviru razpoložljivih sredstev. Zanimivo pri tem je, da so bili domala vsi lanskoletni krediti v nekaj mesecih vrnjeni. To ni vsa dejavnost sklada, ki s svojim poslovanjem teži za pospešitev gospodarske organizacije. Sklad je lani opravljal še mnoge druge naloge.

Medtem ko bi pri sanacijskih kreditih praviloma moral sodelovati tudi republiški sklad skupnih rezerv, je reševanje drugih kreditov prepuščeno upravnemu odboru sklada in njegovi finančni moči.

Skladu ni uspelo najeti iz republiških skupnih rezerv sanacijskih kreditov za UNITAS in ISKRO — Pržan, pa čeprav so na republiškem skladu sanacijske programe omenjenih gospodarskih organizacij priporočili oziroma pozitivno ocenili. Občinski sklad je zato odobril sanacij-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Rezultati gospodarjenja delovnih organizacij v Šiški za leto 1967

(Nadaljevanje s 1. strani)

nih priprav je v prometu — okoli 74,4 %, nato v industriji — 62,6 %, najnižji pa v trgovini in obrti — okoli 38 %. Iztrošenost strojne opreme še vedno zelo hitro narašča. Našemu gospodarstvu kljub velikim vlaganjem ni uspelo zaustaviti stalnega naraščanja iztrošenosti osnovnih sredstev.

Skupne zaloge so v gospodarstvu narasle za 9,2 %, hitrost obračanja zalog se je sicer nekoliko povečala, vendar je še vedno zelo majhna. Struktura zalog se je v primerjavi s prejšnjimi leti močno spremenila. Še nadalje se znižujejo zaloge nedokončanega blaga, zaloge materiala in drobnega inventarja stagnirajo, povečujejo pa se zaloge dokončanih izdelkov in blaga v trgovinah. To potrjuje, da je dosežena stabilizacija na trgu in da se polagoma usklajuje proizvodnja s potrošnjo. Ponudba na trgu je marsikje že večja od povpraševanja. Zaradi lažje nabave surovin se je skrajšal rok trajanja zalog od 131 na 113 dni. Čeprav so se zmanjšale zaloge nedokončane proizvodnje, je udeležba zalog še vedno previsoka, saj znaša 34 % vseh zalog.

Stalno naraščanje obveznosti in terjatev do kupcev se nadaljuje še iz prejšnjih let. Razlika je samo v tem, da so lani hitreje naraščale terjatve do kupcev. Koeficienti obračanja plačilnih sredstev se niso bistveno spremenili. Na splošno velja, da so delovne organizacije naše občine slabši plačniki kot njihovi dolžniki. Vsekakor pa lahko ugotovimo, da se je poslabšala disciplina poravnavanja medsebojnih obveznosti. Klirinško pobotanje ni prineslo pričakovanih rešitev, ker so pričele obveznosti ponovno naraščati. Kliring bo potrebno dopolniti z novimi predpisi, ker v sedanji obliki daje samo potuho gospodarski nedisciplini.

Poslovni skladi gospodarstva so se lani povečali za 44,7 % in so dosegli 689 milijonov novih dinarjev. Gospodarske organizacije vedno bolj ustvarjajo lastna sredstva, še vedno pa je nerešeno vprašanje obratnih sredstev, ki povečini naraščajo zaradi neplačanih terjatev. Razmerja med osnovnimi in obratnimi sredstvi se skorajda niso spremenila. Rentabilnost poslovanja v naših delovnih organizacijah upada, eden izmed vzrokov za to je čedalje manjša konjunktura. Nasproti 738 dinarjem, kolikor so ustvarile delovne organizacije na 1.000 dinarjev vloženih sredstev v letu 1966, so

letos ustvarile samo 593 dinarjev. Še bolj pa se je zmanjšala akumulativnost: od 486 na 382 dinarjev narodnega dohodka na 1.000 dinarjev vloženih sredstev.

V zunanji trgovini se je povečal izvoz za 6,2 %, v industriji pa le za 3,3 %; na tem področju gospodarstva smo znatno zaostali za republiškim povprečjem, ki znaša 12 %. Vprašanje izvoza investicijske opreme je vedno bolj pereče. Zaradi domačih predpisov so naši proizvajalci opreme v neenakopravnem položaju, ker spada prodaja investicijske opreme na kredit v tujini že med dobre poslovne običaje. Pomanjkanje lastnih sredstev in bančnih kreditov pa grozi, da bomo izgubili že osvojena tržišča, še več, pojavlja se vprašanje obstoja na domačem trgu, kjer dajejo tuji proizvajalci investicijske opreme ugodnejše kreditne pogoje. Regionalna struktura izvoza lani ni bila ugodna za naše gospodarstvo, ker se je močno povečal izvoz na nekonvertibilna valutna področja v škodo izvozu na konvertibilnih področjih. V celoti je bilo usmerjeno 61 % izvoza iz občine na nekonvertibilno področje, kar je v obratnem razmerju z republiško strukturo izvoza.

Reformni procesi so najbolj prizadeli panogo industrije, zlasti pa proizvajalce investicijske opreme: Litoštroj, Agroštroj. V tej panogi se je zmanjšalo število zaposlenih za 1,8 %. Produktivnost na zaposlenega se je povečala samo za 0,3 %, ekonomičnost in rentabilnost gospodarjenja pa sta slabši kot leta 1966.

Izgubo oziroma preplačilo osebnih dohodkov sta izkazali le podjetji Torbica in Sora, obe zaradi nekajletnega slabega gospodarjenja. Zguba v prvem podjetju znaša 188.313, v drugem pa 567.809 novih dinarjev. Za celotno panogo industrije sicer ne pomeni veliko, vendar je za obe gospodarski organizaciji resen problem, ker sta že nekaj let poslovali na robu rentabilnosti. Za podjetje Sora je sklad skupnih rezerv gospodarskih organizacij že odobril sanacijski kredit. Torbica sicer ni izkazala negativnega finančnega rezultata, je pa uporabila ves dohodek za osebne dohodke. Položaj v Torbici je otežen zaradi večjih zalog nekurantnega blaga in polizdelkov. Podjetje ima večje težave zaradi nasičenosti tržišča z usnjeno galanterijo in zaradi reklamacij izvoženega blaga. V kmetijstvu je izkazala izgubo kmetijska zadruga Sentvid-Medvode, vendar jo

je v celoti pokrila iz obveznega rezervnega sklada. Izguba je nastala v proizvodni dejavnosti zadruga, zaradi sprostitve tržišča s kmetijskimi pridelki pa se je znižal dohodek v trgovini in ni mogel v celoti pokriti izgub v proizvodnji.

V gradbeništvu se je povečal celotni dohodek za 7,8 %, zaposlenost pa se je zvišala za 1,2 %. Število zaposlenih se je znižalo samo v podjetju Megrad. Zaloge so v gradbeništvu narasle za 8 %, precejšnje so zaloge nedokončane proizvodnje — gradnja stanovanj za tržišče v podjetju Megrad. Na splošno pa se je v gradbeništvu znižala rentabilnost za 20 %.

Sorazmerno najslabše gospodarske rezultate opazimo v panogi prometa. Tu so se znižali dohodki zaradi povečane amortizacije in drugih materialnih stroškov. Na rezultate v tej panogi so najbolj vplivale težave v Ljubljana-transportu, kjer so morali zaradi nastale situacije znižati osebne dohodke za 5,1 %.

Lani je imela trgovina za 25,6 % višji promet, narodni dohodek ustvarjen v trgovini pa se je povečal za 21,7 %. Povečanje prometnih davkov je povzročilo, da se je zmanjšal delež trgovskih podjetij v razdelitvi dohodka. Poslabšala se je tudi notranja delitev. Ekonomičnost se v trgovini skorajda ni spremenila. Močno pa so se povečale zaloge končnih izdelkov, v tem prednjači podjetje Slo-

venija vino. Promet v gostinstvu se je zvečal za 23,8 %, dohodek pa celo za 32,4 %. Ker so se zvišale cene v gostinstvu in ker se v bistvu niso spremenile nabavne cene, se je močno povečala ekonomičnost poslovanja. Delitev dohodka se je spremenila v korist gostinskih podjetij, tako da so se zvišali osebni dohodki v tej panogi za 23,4 %. V strukturi prometa se je povečala udeležba nočnih, hrane in brezalkoholnih pijač na račun prometa z alkoholom.

Obrt je pokazala v preteklem letu zelo ugodne rezultate. Gospodarska reforma je celo nekoliko izboljšala pogoje v obrti. Ekonomičnost poslovanja v obrti se je dvignila za 1 %. Zaradi ugodnejših pogojev delitve dohodka so se zvečali skladi za 26 % in osebni dohodki za 15,1 %. Skladno z ugodnejšimi pogoji v obrti se je v tej panogi povečalo tudi število zaposlenih.

Mnoga nesorazmerja hromijo skladnejši razvoj gospodarstva, večkrat so gospodarstvu naložena prevelika bremena, in vendar so naše delovne organizacije dokazale vitalnost kljub večjim obremenitvam, težjim poslovnim pogojem doma in v tujini ter kljub iztrošenosti osnovnih sredstev. Čas je, da se bolj kot doslej pokaže reforma tudi v proračunski potrošnji in vseh tistih panogah, kjer večinoma obirajo plodove monopolnega položaja in tujega dela.

	1966	1967
Udeležba družbeno-političnih skupnosti		
— prometni davek, prispevki iz osebnih dohodkov, obresti na poslovni sklad, prispevki za uporabo mestnih zemljišč in prispevki za Skopje	14,4	16,8
Udeležba ostalih		
— obresti od kreditov, zavarovalne premije, prispevki za socialno zavarovanje in ostalo	18,0	16,4
Skupaj udeležba družbe	32,4	33,2
Udeležba gospodarskih organizacij		
— neto osebni dohodki in osebni prejemki, rezervni sklad iz skupne rezerve ter drugi skladi	67,6	66,8
Skupaj narodni dohodek	100,0	100,0

Sklad skupnih rezerv

(Nadaljevanje s 1. strani)

ski kredit podjetju UNITAS izključno z lastnimi sredstvi, toda pri gospodarski organizaciji ISKRA — Pržan se je zataknilo. Sklad zaradi visokega zahtevka ni mogel samostojno reševati sanacije predlagatelja, čeprav je bil pripravljen sodelovati s 30-odstotno udeležbo, če bi republiški sklad dal 70 % zaprosenega sanacijskega kredita.

Sanacijski kredit je podjetju UNITAS omogočil izboljšanje poslovanja — zlasti akumulativnost in rentabilnost. V drugem polletju je

delovnemu kolektivu uspelo s sanacijskim kreditom likvidirati okrog 600 tisoč novih dinarjev izgube in še ustvariti približno 400 tisoč novih dinarjev bruto skladov.

Upravni odbor sklada je kredite za osnovna sredstva odobril le v izjemnih primerih. Prednost so imela manjša podjetja, ki nimajo možnosti, da bi dobila kredite pri poslovnih bankah. Precej kreditov so dobile gospodarske organizacije, ki so denar uporabile za izboljšanje družbenega standarda občanov, za razširitev trgovskih in obrtnih lokalov v manj naseljenih predelih občine.

Poslanski dnevi

NA SKUPNI seji predsedstva mestne konference SZDL in sekretariata sekcije republiških in zveznih poslancev območja Ljubljane je bilo sklenjeno, naj bodo občinske konference Socialistične zveze pobudnik za ustanovitev poslanskih pisarn.

Namen poslanske pisarne je omogočiti poslancem rednejši stik z življenjem in dogajanjem v občini. Poslanci se bodo v njih lahko sestajali z volivci ter temeljiteje spoznavali razmere v občini. V poslanski pisarni se bodo poslanci sestajali, se dogovarjali med seboj, s predstavniki občinske skupščine, predstavniki družbeno-političnih organizacij, delovnih organizacij in občani. Poslanec bo v poslanski pisarni na voljo gradivo občinske skupščine, njenih svetov in komisij, zapisniki sej družbeno-političnih organizacij občine ter vse drugo gradivo, ki obravnava tekoče probleme v občini.

V dogovoru z republiškimi poslanci bo poslanska pisarna začela delovati maja, in sicer v prostorih občinske skupščine v sejni sobi v II. nadstropju. Odprta bo ob sredah od 14. do 17. ure.

Basen

LASTOVKA je gradila gnezdo. Še preden je prinesla prvo slamico, je plačala prispevek za komunalno ureditev stavbišč. Družba ji ni dala kredita, pa tudi stavbišča ni komunalno uredila. Gnezdo je bilo kmalu gotovo in lastovka je pričela plačevati prispevek za uporabo mestnih stavbišč.

Dihurju je dala družba solidno grajen brlog in posojilo za gradnjo počitniške hiše. Dihur je pomagal družbi razvijati turizem. Vabil je v počitniško hišo tuje kokoši, ki so mu plačevale z inozemskimi jajci. Tako je postal dihur koristen član družbe, prispevku za komunalno ureditev stavbišč se je izognil, oprostili so ga prispevkov za uporabo zemljišč in glasovali proti obdavčitvi počitniških hiš. Vsa jajca pa je po navadi sam požrl.

Lastovka pa je nesla pre drobna jajčka, da bi lahko šla na počitnice k dihurju. Zapustila je domače gnezdo in odletela v tujino.

Prav je storila lastovka, naj se navadi nesti večja jajca.

Izhaja od leta 1964 namesto Občinskih razgledov, ki jih je leta 1961 začel izdajati občinski odbor SZDL Ljubljana-Šiška — Naslov: »JAVNA TRIBUNA«, Ljubljana, Trg prekomorskih brigad 1, soba 405 — Tiska: GP »Celjski tisk«
Celje